

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
20.2.2015
Taltionumero
476
Diaarinumero
1290/3/14

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus
Valittaja Riihimäen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta

Päätös, jota valitus koskee

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.3.2014 nro 14/0173/1

Asian aikaisempi käsittely

Riihimäen perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 10.12.2012 hylännyt A:n hakemuksen tarvittavan hoidon järjestämiseksi kotiin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisena palveluasumisena. Viranhaltija katsoi, että A ei ole palveluasumiseen nähden vaikeavammaisen henkilö.

Riihimäen perusturvalautakunta on päätöksellään 26.3.2013 (§ 46) pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Päätöstä perustellaan sillä, että kysymyksessä ovat 78-vuotiaan A:n kohdalla ikääntymiseen liittyvät ongelmat, joille on altistanut aivoinfarkti 28.4.2005. Aivoinfarktin jälkitilaksi jäi kaatuilutaipumus, mutta A:sta ei tullut aivoinfarktin myötä palveluasumisen suhteen vaikeavammaista. Nykyinen kehityssuunta on 5–7 vuoden prosessi, jossa iän tuomat haitat ovat keskeisiä. Lisäksi A ja hänen vaimonsa eivät 12.2.2013 tehdyn palvelutarpeen arviokäynnin perusteella halua kotipalvelun ja muiden tukipalveluiden asiakkaaksi. Puolisot ostavat jatkossakin palvelunsa yksityiseltä palveluntuottajalta kahtena päivittäisenä käyntikertana. Myöskään vanhuspalveluiden palveluasumisprosessia ei haluttu käynnistää.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään, siltä osin kuin nyt on kysymys, kumonnut Riihimäen perusturvalautakunnan päätöksen ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun ohella palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 11 §:n mukaan palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

Saatu selvitys

Lääketieteen lisensiaatti Petteri Nokisalmi on 8.3.2012 eläkkeensaajan hoitotuen hakemista varten ja 7.3.2012 todetun tilanteen perusteella todennut lääkärinlausunnossa, että kyseessä on 77-vuotias mies, jolla diagnooseina ovat määrittämätön iskeeminen sydänsairaus, kohonnut verenpaine, eturauhasen hyvänlaatuinen liikakasvu, määrittämätön masennustila, aivoinfarktin myöhäisvaikutukset ja obstruktiivinen uniapnea.

Nokisalmen lääkärinlausunnon mukaan A tarvitsee apuja käytännössä kaikissa päivittäisissä askareissa, peseytymisessä ja ruuanlaitossa. Kaupakassipalvelu on käytössä ja vaimo tekee ruokaa kotipalvelun myötä auttaessa. Siivousapu käy kahden viikon välein ja kotipalvelu auttaa myös pyykkiasioissa. Eturauhasvaivojen vuoksi tällä hetkellä on käytössä kestopatetti. Yksityinen fysioterapeutti käy kaksi kertaa viikossa. A on pääasiassa pyörätuolissa, mutta kykenee liikkumaan sisätiloissa myös rollaattorilla lyhyitä matkoja, mutta ei juurikaan liiku kodin ulkopuolella. Yksityinen kotipalvelu jakaa lääkkeitä dosettiin ja valvoo lääkkeiden ottoa. On tuolloin ollut vastaanotolla vaimon ja kotipalveluhoitajan kanssa.

Lääkärintalouden johtopäätöksinä 8.3.2012 Nokisalmi totesi, että A:lla on jatkuva avun tarve liikkumisessa, peseytymisessä ja wc-käynneille, ja vaikka hän syö valmiin ruuan itsenäisesti, hän ei pysty sitä itse valmistamaan. A ei kykene hoitamaan itsenäisesti mitään kodin ulkopuolisia asioita ja avun, ohjauksen ja valvonnan tarve on yhtämittaista. A:n toimintakyvyn alenemisen on todettu alkaneen vuonna 2005 ja sen on arvioitu olevan pysyvää.

Oikeudellinen arvio

Vammaispalvelulain 8 c §:n 3 momentti koskee vain henkilökohtaista apua. Palveluasumisen myöntämiselle ei ole säädetty ikärajoja, vaan ai-noana perusteena on vaikeavammaisen henkilön vammasta tai sairaudesta aiheutuva tarve saada asumiseen liittyviä palveluja, jotka ovat välttämättömiä hänen jokapäiväiselle suoriutumiseensa. Viitattu korkeimman hallinto-oikeuden päätös vuodelta 2012 (KHO 2012:111) koskee henkilökohtaista apua eikä siitä ilmenevällä oikeusohjeella ole tässä asiassa soveltamisalaa.

Koska ikääntymiseen liittyvät seikat eivät ole esteenä palvelun myöntämiselle ja koska vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen on järjestettävä sellaiselle vaikeavammaiselle henkilölle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista, eivät maksulliset muut sosiaalihuollon palvelut ole perusturvalautakunnan esittämällä tavalla palveluasumiseen nähden ensisijaisia.

Perusturvalautakunta ei ole ilmoittamallaan perusteilla voinut hylätä A:n oikaisuvaatimusta.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Riihimäen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja perusturvalautakunnan päätös 26.3.2013 saatetaan voimaan.

Vaatimustensa tueksi Riihimäen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on esittänyt muun ohella seuraavaa:

A on sairastanut lievän aivoinfarktin 71-vuotiaana vuonna 2005. Kotiutumisvaiheessa hänen tilansa on ollut hyvä. A ei tuolloin hakeutunut kaupungin sosiaalipalvelujen asiakkaaksi. Hän on itse puolisonsa kanssa hankkinut kotiinsa kevyttä yksityistä apua (siivous- ja kauppa-apu).

Tarve kaupungin sosiaaliapuun on ilmennyt vasta vuonna 2008 murtuneen jalan jälkihoidon vuoksi, jolloin on tehty ensimmäinen kotihoidon arviointikäynti. Syyskuussa 2009 laaditun arvion mukaan A:n puolison kunto on siinä määrin heikentynyt, että kotihoidon palvelu on ollut tarpeen. Puolisot tahtoivat kuitenkin itse hankkia palvelun yksityiseltä palveluntuottajalta kunnallisen palvelun sijaan.

A on vasta helmikuussa 2013 turvautunut uudelleen kaupungin kotihoitoon. Tällöin hänelle on myönnetty palveluseteli 100 tunnille kuukaudessa.

Terveystalon lausunnossa 4.6.2010 mahdollisuudet kävelykyvyn palauttamiseen on arvioitu hyviksi. Lausunto kuvastaa infarktтын vaikutusta A:n toimintakykyyn.

Lääketieteen lisensiaatti Petteri Nokisalmen lausunnon 8.3.2012 mukaan A:n diagnoosit ovat määrittelemätön iskeeminen sydänsairaus, kohonnut verenpaine, eturauhasen hyvänlaatuinen liikakasvu, määrittämätön masennustila, aivoinfarktтын myöhäisvaikutukset ja obstruktiivinen uniapnea. Lausunto on annettu A:n toimintakyvyn arvioimiseksi ja siinä diagnoosit esitetään tärkeysjärjestyksessä. Diagnoosit ovat yleisesti ikääntyvässä väestössä ilmeneviä sairauksia, jotka aiheuttavat toimintakyvyn laskua. A:n terveys on siis tyypillinen ikääntyneellä henkilöllä, jolla on useita tavallisia väestössä esiintyviä pitkäaikaissairauksia ja niiden oireita.

Näin ollen A:lla ei ole sellaista vammaa tai sairautta, jonka perusteella häntä olisi pidettävä vammaispalvelulaissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä eikä hänen voida katsoa olevan oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen palveluasumiseen. Hän on oikeutettu ja saa kaupungilta sosiaalihuoltolain mukaisia koti- ja vanhuspalveluita.

A ei ole käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta selityksen antamiseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta.

Perustelut

Riihimäen perusturvalautakunta on hylännyt A:n palveluasumista koskevan hakemuksen keskeisesti sillä perusteella, että A:lla ei ole vammaispalvelulaissa tarkoitettua vammaa tai sairautta, vaan hänellä on ikääntymisestä johtuvia pitkäaikaissairauksia liitännäisoireineen.

Vammaispalvelulaissa säädetään vaikeavammaiselle henkilölle järjestettävistä kuljetuspalveluista, päivätoiminnasta, henkilökohtaisesta avusta sekä palveluasumisesta. Henkilökohtaista apua koskevan vammaispalvelulain 8 c §:n 3 momentin määritelmän mukaan vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suorituakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Kuten edellä selostetusta samoin kuin hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenee, vammaispalvelulain 8 c §:n 3 momentti koskee vain henkilökohtaista apua. Palveluasumisen myöntämiselle ei ole vastaavaa ikääntymiseen liittyvää rajoitusta.

Asiassa on ensin arvioitava, täyttääkö A vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin ja vammaispalveluasetuksen 11 §:n asettamat edellytykset vaikeavammaisuudelle. Seuraavaksi on arvioitava, miten palveluasuminen tulisi järjestää. Vaikeavammaisella ei ole subjektiivista oikeutta vaatia palveluasumisen järjestämistä haluamallaan tavalla, mutta hänen toivomuksensa on otettava huomioon. Hallinto-oikeuden päätöksellä asia on palautettu perusturvalautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi eikä päätöksessä ole otettu kantaa palveluasumisen järjestämistapaan.

Edellä mainituilla perusteilla ja kun muutoin otetaan huomioon hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Matti Pellonpää
hallintoneuvos

Anne E. Niemi (t)
hallintoneuvos

Eija Siitari
hallintoneuvos

Outi Suviranta
hallintoneuvos

Vesa-Pekka Nuotio
hallintoneuvos

Camilla Sandström
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Riihimäen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta, maksutta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
A